

به نام خدا

جلسه کرسی ترویجی آقای دکتر جواد نظری مقدم با عنوان « تأملی در باب چگونگی واکنش مردم گیلان در برابر قانون کشف حجاب در دوره پهلوی» در روز شنبه ۲۰ اردیبهشت، ساعت ۱۳:۱۵ در اتاق شورای دانشکده ادبیات و علوم انسانی با حضور ارزیابان و ناقدان محترم جناب دکتر عباس پناهی و جناب دکتر محمدرضا غلامی و به مدیریت خانم دکتر نگین بی نظیر برگزار گردید. دکتر نظری مقدم ضمن اشاره به اینکه تغییر لباس و برداشتن حجاب از سر زنان ایرانی یکی از مهمترین و چالش برانگیزترین اقدامات فرهنگی و اجتماعی در دوره پهلوی اول به شمار می رود گفت این اقدام با هدف نوسازی جامعه ایرانی و تحقق الگوی توسعه غربی انجام گرفت اما عدم تناسب قانون کشف حجاب با اقتضائات و ارزش های ملی و دینی جامعه ایرانی و تحمیل آن از سوی دولت به مردم با هدف حذف حجاب، مخالفت های گسترده ای از گروه های مختلف اجتماعی را به دنبال داشت اما برخی از مطالعات حوزه تاریخ اجتماعی گیلان بر این نکته تأکید دارند که طرح کشف حجاب در دوره پهلوی اول با سهولت و سرعت بیشتری در مقایسه با دیگر مناطق ایران مورد پذیرش عموم مردم گیلان قرار گرفته و یکی از مهمترین دلایل عدم واکنش علمای گیلان با کشف حجاب و همراهی آنان با این طرح جستجو نمود. اما مطالعه دقیق اسناد تاریخی برجای مانده این دوره تاریخی ضمن عدم تأیید نتایج پژوهش های قبلی مبنی بر عدم مقاومت چشمگیر مردم گیلان در برابر قانون کشف حجاب نشان می دهد زمینه و بستر لازم جهت پذیرش بی حجابی در گیلان همچون دیگر مناطق ایران فراهم نبوده و مردم گیلان در برابر این اقدام حکومت از خود مقاومت نشان داده اند. پیشینازی برخی علمای گیلانی از جمله آیت الله نجفی گیلانی در زمینه نشر آثاری با مضامین ترویج حجاب و عفاف و مخالفت با سیاست کشف حجاب، و برخورد خشن حکومت وقت با آنان، سرودن اشعاری در نکوهش بی حجابی و ستایش حجاب توسط شاعران گیلانی، گزارش های شهربانی گیلان از توقیف و ضبط تعداد بسیار زیادی از چادرهای زنان توسط مأموران حکومتی و صدور دستور جهت سوزاندن آنها، و نیز وجود گزارش های از استفاده زنان گیلانی از چادر و روسری در فضاهای عمومی و خیابان ها علی رغم فشار حکومتی و حجم شکایت ها و اعتراضات عمومی مردم گیلان نسبت به رفتار خشن و توهین آمیز مأموران شهربانی گواهی است بر مقاومت مردم گیلان در برابر قانون کشف حجاب و عدم پذیرش این طرح ناهمساز با فرهنگ و هویت جامعه ایرانی از سوی مردم گیلان.

پس از ارائه کرسی، ناقدان محترم جناب آقای دکتر عباس پناهی عضو هیأت علمی پژوهشکده گیلانشناسی و دکتر محمدرضا غلامی عضو هیأت علمی علوم اجتماعی دانشگاه گیلان به ایراد نقطه نظرات خود پیرامون کرسی پرداختند. دکتر پناهی ضمن تقدیر از تلاش صاحب کرسی بر این نکته تأکید داشتند که اسناد تاریخی نشان می دهد در گیلان اگر چه مقاومت هایی در برابر کشف حجاب شکل گرفته اما در مقایسه با دیگر مناطق ایران، به دلیل شرایط فرهنگی و تاریخی زمینه و بستر بیشتری برای پذیرش عمومی جامعه با کشف حجاب وجود داشته است. دکتر غلامی دیگر ناقد کرسی نیز ضمن تقدیر از تلاش صاحب کرسی بر لزوم ابتدای بحث ارائه شده بر چارچوب نظری مشخصی تأکید داشته گفتند لازم است تا به طور روشن مشخص شود که هر یک از گروه ها و عناصر اجتماعی به تفکیک چه واکنش و مواجهه ای با پدیده کشف حجاب داشتند تا از این راه تصویر روشن تری از چگونگی مواجهه جامعه گیلان با طرح کشف حجاب رضاخانی ارائه شود. در ادامه، جلسه با پاسخ دکتر نظری مقدم به نقد و نظرات ناقدین محترم پایان یافت.